

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему

ВИХОВАННЯ ШВИДКІСНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ 10-12 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Виконав: студент 2 курсу, 21 групи

Спеціальності 017 – фізична культура і спорт

Клим Марта Василівна

Керівник: к.н.фіз.вих., доцент Маланюк Л.Б.

Рецензент:

АНОТАЦІЯ

У дипломній роботі на здобуття другого (магістерського) рівня було досліджено особливості розвитку швидкісних здібностей у юних легкоатлетів що спеціалізуються в бігу на короткі дистанції; оцінено рівень швидкісних здібностей юних бігунів; розроблено технологію розвитку швидкісних здібностей для юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції і перевірено її ефективність.

Метою дослідження було розробити технологію розвитку швидкісних здібностей юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції та перевірити її ефективність.

Методи дослідження: аналіз теоретичних джерел із проблеми дослідження, спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Наукова новизна: досліджено особливості розвитку швидкісних здібностей у юних легкоатлетів що спеціалізуються в бігу на короткі дистанції; проаналізовано і оцінено рівень швидкісних здібностей юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції; розроблено технологію розвитку швидкісних здібностей для юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції і перевірено її ефективність; розроблено практичні рекомендації.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНИХ БІГУНІВ НА КОРОТКІ ДИСТАНЦІЇ	8
1.1 Поняття швидкісні здібності та методика її розвитку	8
1.2 Розвиток фізичних якостей у юних бігунів на короткі дистанції	12
1.3 Методика розвитку швидкості у юних спортсменів легкоатлетів у бігу на короткі дистанції	18
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	26
2.1 Методи дослідження	26
2.2 Організація дослідження	29
РОЗДІЛ 3 ТЕХНОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ШВИДКІСНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ-СПРИНТЕРІВ 10-12 РОКІВ	32
3.1 Дослідження розвитку швидкісних здібностей юних легкоатлетів-спринтерів 11-12 років	32
3.2 Особливості внесених змін до технології розвитку швидкісних здібностей юних легкоатлетів-спринтерів 10-12 років	35
3.3 Вплив технології розвитку швидкісних здібностей юних бігунів, які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції	43
Висновки до розділу 3	49
ВИСНОВКИ	52
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність. Підготовка спортсменів у різних видах легкої атлетики це складний і багатогранний процес, у якому особливого значення набуває формування умінь ефективного ведення змагальної боротьби (В.Г. Нікітушкін, 2010).

Спринтерський біг є одним із найбільш пріоритетних видів легкої атлетики, оскільки вітчизняні спортсмени мають славні традиції досягнення високих місць на змаганнях різного міжнародного рівня.

Для досягнення високих спортивних результатів у спринтерському бігу мало володіти тільки раціональною структурою техніки бігу та високими показниками швидкісної витривалості.

Низка вітчизняних фахівців [24] зазначає, що найбільш ефективно вдосконалення технічної підготовленості та розвиток швидкісних здібностей, що спеціалізуються в спринтерському бігу є вік 10-13 років. У цьому віці завершується статеве дозрівання підлітків, яке позитивно позначається на ефективному формуванні рівноваги в процесі виконання рухової дії, зумовленої функціональним розвитком опорно-рухового апарату легкоатлетів, що забезпечує взаємодію з опорою в процесі подолання дистанції.

Важливим аспектом у тренуванні легкоатлетів-спринтерів є пошук оптимального співвідношення засобів та методів загальної та спеціальної фізичної підготовки в системі багаторічного тренування для досягнення гармонійного формування нервово-м'язового апарату спортсменів та провідних рухових здібностей [42].

При цьому досягнення максимальних для спортсмена значень в окремих показниках сили, швидкості, витривалості не є гарантом досягнення високих результатів, важливим є гармонійне формування опорно-рухового апарату, що унеможливорює асиметрію в напрузі м'язів, що несуть основне навантаження в бігу.

Закладені на навчально-тренувальних етапах та етапах спортивного вдосконалення базові рухові здібності, у тому числі й координаційні,

становлять основу для подальшого планомірного підвищення спортивної майстерності атлетів. Проте фахівцями наголошується, що у практиці підготовки кваліфікованих легкоатлетів більшою мірою використовуються підходи, спрямовані на розвиток силових, швидкісних, швидкісно-силових здібностей та витривалості, та меншою мірою - координаційних, що створює певний дисбаланс у системі фізичної підготовленості легкоатлетів [53].

Ступінь наукової розробленості проблеми. Підходи до розвитку силових, швидкісних, швидкісно-силових здібностей, витривалості у легкоатлетів різних дисциплін та рівня підготовленості висвітлені досить широко. Наявні в теорії відомості з проблеми швидкісної підготовки стосуються переважно юних легкоатлетів, що передбачає доповнення теорії та методики фізичної підготовки легкоатлетів-спринтерів новими відомостями про пов'язаний розвиток швидкісних та інших фізичних здібностей щодо кваліфікованих легкоатлетів як найближчого спортивного резерву [36].

Багаторічні спостереження за тренувальним процесом легкоатлетів-спринтерів свідчать про те, що вже на етапі спортивної спеціалізації суттєвий обсяг силової та швидкісно-силової підготовки реалізується за рахунок вправ з арсеналу важкої атлетики та стрибкових вправ, які часто призводять до травмування спортсменів. Традиційні для легкоатлетів-спринтерів тренувальні засоби меншою мірою спрямовані на вдосконалення координаційних здібностей і найчастіше зводяться до технічної підготовки (подолання бар'єрів у ходьбі та бігу; вправи із змагальною структурою руху: біг, стрибки у довжину та висоту, метання легкоатлетичних). Епізодичне використання окремих засобів щодо формування компонентів швидкісних здібностей не дозволяє досягти належного рівня фізичної підготовленості легкоатлетів різних спеціалізацій у багаторічному тренувальному процесі. Хоча в теорії та практиці тренування легкоатлетів є ефективні підходи до пов'язаного розвитку фізичних здібностей [14].

Враховуючи вищесказане, як додаткові засоби підготовки легкоатлетів-спринтерів можуть виступати вправи, що мають пов'язане вплив відразу на кілька фізичних здібностей.

Проблема дослідження полягає у високих вимогах до силової, швидкісної та координаційної підготовленості легкоатлетів-спринтерів з одного боку, та нестачі теоретичного матеріалу про особливості та способи пов'язаного вдосконалення фізичних здібностей з іншого. На наш погляд, вирішення даної проблеми бачиться в науковому обґрунтуванні технології розвитку, швидкісних та швидкісно-силових здібностей у спринтерів.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Магістерську роботу виконано згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри спортивно-педагогічних дисциплін за темою «Організаційно-методичні засади застосування спортивно-педагогічних технологій для покращення рівня здоров'я населення» (номер державної реєстрації 0114U002625) та кафедральної наукової тематики магістерських робіт факультету фізичного виховання і спорту. Тема магістерської роботи затверджена вченою радою факультету фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (розпорядження № 2 від 7 жовтня 2021 р.).

Мета дослідження – розробити технологію розвитку швидкісних здібностей юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції та перевірити її ефективність.

Завдання дослідження:

1. Теоретично обґрунтувати проблему розвитку швидкісних здібностей у юних легкоатлетів що спеціалізуються в бігу на короткі дистанції.
2. Визначити рівень швидкісних здібностей юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції.
3. Розробити технологію розвитку швидкісних здібностей для юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції.
4. Перевірити ефективність розробленої технології юних бігунів які спеціалізуються на короткі дистанції.

Об'єкт дослідження – розвиток швидкості у юних легкоатлетів.

Предмет дослідження - методика розвитку швидкості юних легкоатлетів.

Методи дослідження: аналіз теоретичних джерел із проблеми

дослідження, спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Наукова новизна дослідження:

- досліджено особливості розвитку швидкісних здібностей у юних легкоатлетів що спеціалізуються в бігу на короткі дистанції;
- проаналізовано і оцінено рівень швидкісних здібностей юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції;
- розроблено технологію розвитку швидкісних здібностей для юних бігунів 10-12 років які спеціалізуються в бігу на короткі дистанції і перевірено її ефективність;
- розроблено практичні рекомендації.

Практичне значення роботи: результати дослідження та внесені зміни до методики розвитку швидкості можуть бути використані на практиці роботи тренерів-викладачів, з метою підвищення працездатності у легкоатлетів на короткі дистанції.

Структура роботи. Дипломна робота викладена на 64 сторінках комп'ютерного тексту та складається із вступу, трьох розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку літературних джерел.

Список літератури містить 86 джерела. Робота ілюстрована 3 таблицями, 6 рисунками.